

Nieuwsbrief Oudernetwerk Nederlandse Montessori Vereniging

Het materiaal centraal

Het ziet er zo leuk uit, maar hoe werkt het eigenlijk?

Als je weleens in een Montessoriklas bent geweest, dan ken je vast het kenmerkende beeld van open kasten, gevuld met verschillende leermaterialen. Voor de kinderen op school lijkt dit allemaal vanzelfsprekend, maar voor ouders die geen Montessori-achtergrond hebben, ziet het er soms best mysterieus uit. Hoe werken deze materialen nou eigenlijk? En waarom is het zo anders dan de materialen waarmee ze op andere scholen werken?

Het verhaal achter het materiaal

In deze nieuwsbrief gaan we op zoek naar het verhaal achter het materiaal. We spreken met een Montessorileraar over haar favoriete materiaal in de klas, en vertellen iets over materiaal dat je thuis zou kunnen aanbieden. Maar er is meer! Je kan ook een verslag lezen van de Montessoridag 2024 en een interview met Hans Dirksen, een Montessori-meester die al meer dan 40 jaar voor de klas staat.

Mocht je vragen of ideeën hebben, laat het ons dan vooral weten door een mail te sturen naar:
ouders@montessori.nl.

IN DEZE NIEUWSBRIEF:

**P.2 HET VERHAAL ACHTER
HET MATERIAAL**

P.3 MONTESSORIDAG 2024

P.4 MONTESSORI THUIS

**P.5-6 INTERVIEW: 40 JAAR
MONTESSORI**

**P.7 MEER WETEN &
AGENDA**

Het verhaal achter het materiaal: Het groot vermenigvuldigbord

Petra van Loon

Petra van Loon, leraar groep 5-6 op de Montessorischool in Bergen op Zoom, kon eigenlijk niet kiezen toen ze werd gevraagd haar favoriete materiaal te laten zien. Uiteindelijk koos ze voor het grote vermenigvuldigbord. Ook voor haar was dit materiaal nieuw toen ze voor het eerst een Montessorischool binnenstapte, en ze snapt dus ook heel goed dat sommige ouders geen idee hebben hoe dit werkt. "Je moet het echt eens voelen en zien en ervaren. Dan pas weet je wat het eigenlijk is."

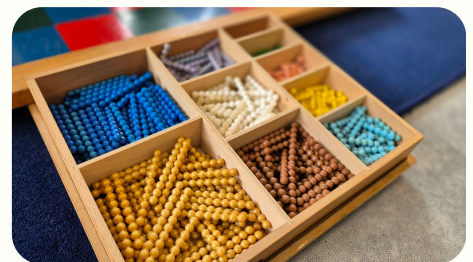
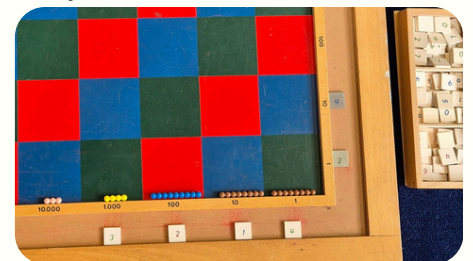
"Als je dit zo zou zien liggen, vooral ook met die vakken, dan denk je: wat moet je daar nou mee doen? Dus toen ik hier kwam werken ben ik de opleiding gaan doen. Toen kwam ik er eigenlijk achter dat kinderen door dit materiaal superleuk handelend kunnen leren vermenigvuldigen. Je bent bezig, je bent stappen aan het maken in je hoofd, maar die stappen maak je ook in wat je doet, wat je neerlegt aan kralen."

Het vermenigvuldigbord heeft groene (de enen), blauwe (de tien) en rode (de honderden) vakken, waar kralenstaafjes op worden gelegd om zo vermenigvuldigsommen te maken.

Op opdrachtenkaartjes staan sommen, maar ze kunnen ook zelf, of met de leraar sommen bedenken. Die sommen leggen de kinderen eerst met behulp van nummertjes aan de zijkanten van het bord, Bij de som 42×3214 leggen de kinderen bijvoorbeeld de 3, de 2, de 1 en de 4 onderaan het bord op de horizontale lijn, en de 4 en de 2 aan de rechterkant, op de verticale lijn. Vervolgens leggen ze de hoeveelheden in de vakken door de juiste kralenstaafjes te pakken. In ons voorbeeld komt in het groene vak rechtsonder dus een kralenstaafje van 8 (2×4). De kleuren van de kralenstaafjes visualiseren de waarden van de getallen. De uitkomst van het blauwe vak boven onze groene 8 is $40 \times 4 = 160$. Deze schuift vervolgens naar linksonder, waar een 1 wordt gelegd in het rode vakje (hondertal) en een 6 in het blauwe vak (tiental). En zo maken de kinderen de reeks af. De uitkomst van deze som is dan uiteindelijk 134.988.

Tijdens het tafels stampen van papier kunnen kinderen makkelijk afdwalen, maar dat is lastig met het groot vermenigvuldigingsbord. Petra: "Je moet het wel zorgvuldig doen. En dat is wat Maria Montessori ook zegt. Je doet een werkje met aandacht." Daarnaast biedt het materiaal de mogelijkheid voor kinderen om het zelf te doen. "Ik vind het mooi dat wanneer ik een lesje geef, ik vaak merk dat kinderen er gemakkelijk zelf mee aan de slag gaan als ik even pauzeer en ze de kans geef om het over te nemen."

Het enthousiasme van Petra is aanstekelijk. Zelf zou ze niet meer terug willen naar een andere methode: "Als ik nu terug zou gaan naar een niet-Montessorischool, dan zou ik dit allemaal mee willen nemen, want ik denk dat het kinderen echt wel wat meer biedt, of in ieder geval meer inzicht, meer creativiteit. Het is niet zo statisch."

"HET ZIET ER AANTREKKELIJK UIT, KINDEREN ZIJN NIET STATISCH BEZIG, MAAR ECHT AAN HET HANDELEN, HET DENKEN, HET VOELLEN EN AAN HET ERVAREN. EN DAT IS GEWOON HEEL ERG LEUK."
(PETRA VAN LOON)

Montessoridag 2024

Een kijkje achter de schermen

Op 13 maart 2024 openden veel Nederlandse Montessorischolen de deuren voor een kijkje achter de schermen. Ouders en andere belangstellenden konden de klaslokalen bezoeken en zien hoe de Montessori-methode in de praktijk werkt, en bezoekers kregen de kans om vragen te stellen en in gesprek te gaan met zowel docenten als leerlingen.

- **Wat heb jij een potje geluk dat je op een Montessorischool zit!** Op de *Montessori+ school in Breda en Prinsenbeek*, werden potjes “geluk” uitgedeeld aan de kinderen en het team. Zo konden ze zelf klavertjes vier zaaien.
- **Jonge leraren.** Bezoekers van de *Openbare Montessorischool Parijsch in Culemborg* werden tijdens de Montessoridag verrast door enthousiaste jonge leraren. De leerlingen legden met plezier de werking van het Montessori-materiaal uit aan de mensen die bij hen op school kwamen kijken.
- **Rondleiding.** Bij *Montessori Kindcentrum De Plotter in Zutphen* maakten de leerlingen een onvergetelijke indruk door bezoekers zelf rond te leiden door de school. Een ouder vertelde: “Wat hebben wij trotse kinderen gezien, die zeer goed konden vertellen over de montessoriaanse werkwijze van het kindcentrum en die open, eerlijk en vol liefde vertelden over hun ‘school’. Een zachte landing in het Montessorionderwijs”.
- **De rode loper.** Tijdens de opendag op de *1e Montessorischool in Alkmaar* werd de rode loper uitgelegd en stond er koffie/thee en koek voor de ouders klaar. Net als in Zutphen werden de ouders rondgeleid door de school. In Alkmaar was die taak voor de bovenbouwers. Ouders met vragen konden terecht bij de ouderraad en het team van de school. Na de rondleiding kregen ouders een tasje mee met daarin leuke attributen en een informatiemapje.

De 1e Montessorischool in Alkmaar

Montessori thuis

In de klas ziet het er allemaal zo mooi en natuurlijk uit - open kasten met allerlei bijzondere materialen, kleedjes op de vloer en tafels met thema-materialen, kosmisch onderwijs... Hoe kan je dat thuis eigenlijk doen?

Natuurlijk kun je thuis ook de principes van Montessori toepassen. Het mooie van de Montessori-methode is dat het zo veelzijdig is en zich uitstekend leent voor een thuissituatie. Daarbij hoef je eigenlijk helemaal geen dure dingen aan te schaffen. Hier zijn enkele ideeën en materialen die je thuis kunt gebruiken, maar neem vooral de tijd om je kind te observeren en hun interesses te ontdekken. Deze observaties kunnen je helpen om activiteiten en materialen te kiezen die hen het meest aanspreken (en leer je kind vooral om het zelf te doen!).

- **De keuze is reuze.** Zorg ervoor dat je kind zelf dingen kan pakken en kiezen. Maak van (een deel van) je huis een plek waar je kind zich vrij voelt om te ontdekken en te leren. Zet boeken binnen handbereik. Niet alles hoeft hoog of achter deurtjes. Als je kind dingen ziet, dan zullen ze dat ook sneller zelf gaan pakken. Zorg ervoor dat er niet teveel aanbod is, rouleer bijvoorbeeld als je teveel dingen hebt staan.
- **Meehelpen.** Je kan al Montessori thuis doen zonder ook maar iets van extra materialen te kopen. Laat je kind gewoon lekker meehelpen. In de keuken kunnen ze groenten wassen, fruit snijden met een veilig mesje of simpelweg de tafel dekken. Laat ze de poes eten geven, of de hond uitlaten. Tijdens het opruimen kunnen ze helpen met het sorteren van wasgoed of het vegen van de vloer. Deze activiteiten bevorderen niet alleen hun motorische vaardigheden, maar geven hen ook een gevoel van verantwoordelijkheid. Zet een lekker muziekje op, en doe het samen.
- **Stimuleer nieuwsgierigheid.** Moedig je kind aan om vragen te stellen en hun eigen antwoorden te ontdekken. Neem de tijd om samen op zoek te gaan en te leren. Dat kan binnen, maar natuurlijk ook lekker buiten - in het bos of op het strand. Daar zijn ook een heleboel leuke materialen te vinden waar je kind mee kan spelen/kan ontdekken - steentjes, takken, denneappels, kastanjes... genoeg te verzamelen!
- **Zelfstandig dingen doen.** Als je montessorimateriaal wil kopen, vermijd dan de dingen die ze in de klas al doen. Met deze materialen oefenen ze al op school, en ze hebben vaak een specifieke uitleg nodig. Probeer dingen te kiezen die je kind zelfstandig kan doen, en waarbij je kind bijvoorbeeld de fijne motoriek oefent. Stapelen, sorteren, balanceren, bouwen, experimenteren. Voor elke leeftijd is er wel wat te verzinnen.

Een leven lang leren: Hans Dirksen over 40 jaar Montessori

Hans Dirksen is al zijn hele werkende leven verbonden aan het Montessori-onderwijs in Arnhem. Als leraar van groep 6, 7 en 8 heeft hij de school zien groeien, en honderden leerlingen begeleid naar vervolgonderwijs. Met meer dan 40 jaar ervaring voor de klas, zijn we erg benieuwd naar zijn verhaal over Montessori!

Een groeiende school

“Zelf zat ik als kleuter op een Montessorischool. De basisschool heb ik op een reguliere school gevolgd, niet op een Montessorischool helaas. Mijn eerste ervaring met Montessori-onderwijs dateert uit 1982, kort na mijn afstuderen. Tijdens mijn wachttijd voor de militaire dienst heb ik als vrijwilliger op de Arnhemse Montessori School gewerkt. Daar heb ik bij een oudere leerkracht, mevrouw Bethume, aanvankelijk voornamelijk meegekeken. In die periode ben ik helemaal warmgedraaid voor het Montessorionderwijs. Ik zag zoveel Montessori principes in de praktijk. Sindsdien heb ik op deze Arnhemse Montessori School gewerkt. In die tijd, dus ontzettend lang geleden, was deze school een eenpitter. Ik had toen (1982) 6 collega's, nu 32 (2024).”

Vrijheid in gebondenheid over de jaren

“Ik kan niet veel zeggen over regulier onderwijs, maar wat mij van het Montessorionderwijs heel erg aanspreekt zijn de 3 groepen klassen; middenbouw 3,4,5 en bovenbouw 6,7,8. Hierdoor is er veel gelegenheid om een band op te bouwen met de leerlingen en ook met de ouders. Ouders kunnen mij veel goede input geven en ik kan de ouders ook weer input geven.”

“In het Montessorionderwijs ervaar ik veel ruimte voor de dialoog en het door het kind zelfstandig verantwoorde keuzes laten maken. Montessori zegt: datgene waar je zelf voor kiest, daar ben je ook het meest gemotiveerd voor. De intrinsieke motivatie van het kind wordt dan aangesproken. De verleiding is dan uitermate groot om te denken dat de kinderen dan alleen de leuke dingen gaan doen. Ik zie het zo: je mag zelf kiezen, maar het is vrijheid in gebondenheid, er zijn grenzen. Dus soms moet ik in gesprek gaan met een leerling die al 2,5 dagen in zijn reken-flow zit, om ook te kijken naar mogelijkheden om toe te komen aan de overige taken.”

Hans Dirksen
Leraar Arnhemse
Montessorischool
Groep 6, 7 en 8

Hans Dirksen

DE HELE BEKENDE ZIN: “HELP MIJ HET ZELF TE DOEN”, VIND IK EEN FANTASTISCHE ZIN. HIERIN ZIE IK VOOR MIJZELF DUIDELIJK DE TAAK OM DE KINDEREN UIT TE DAGEN EN NIETS VOOR TE ZEGGEN.”
(HANS DIRKSEN)

Hulp vragen en hulp geven

“De reguliere methoden die we kiezen op deze school passen naast het Montessori materiaal en we zoeken ook altijd naar de verwijzingen tussen beide. Het geeft niet echt een spanningsveld tussen beide. Uiteindelijk integreert en convergeert het Montessori materiaal en de lesmethode naar een mooie toepasbare manier van lesgeven.”

“Hoe vaak en hoe goed kinderen elkaar kunnen helpen vind ik fantastisch om te aanschouwen. Dit aspect helpt ook zeker mee dat de kinderen zich prettig en veilig voelen en er altijd hulp in de buurt is. Maar ook dat is het mooie van 3 jaren in de klas. Prachtige filosofie. Dat de kinderen aan elkaar hulp kunnen vragen en geven. De grootste uitdaging blijft om van ieder kind een mooi, positief en allomrespecterend mens te maken op alle niveaus, zowel intellectueel, als creatief, als sociaal en noem alle aspecten maar op.”

De uitdagingen van deze tijd en het stimuleren van verwondering en intrinsieke motivatie

“De toenemende informatie over alles en nog meer wat kinderen over zich heen krijgen door de media die op de kinderen afkomt via de telefoon, televisie etc. helpt niet mee, maar probeer ik wel als opening te gebruiken om met het kind in gesprek te gaan. Ik probeer altijd weer de rust te vinden voor bijvoorbeeld aandacht voor natuurverschijnselen (bloedmaan) en dieren (komeetstaartvissen, wandelende takken) in de klas. Hiermee worden de kinderen hopelijk uitgelokt om mee te denken en bij zichzelf vragen te stellen, maar ook het kind te laten zijn wie het is. Ik probeer uitgebreid tijd te nemen en tijd te vinden voor verwondering over alles in de klas en daarbuiten.”

“Veel Montessorimateriaal helpt bij het stimuleren van het zelf nadenken. Een voorbeeld hiervan vind ik de manier van zinnen ontleden met het zonnep bord of de taalsymbolen met vormen en kleuren. Heel spelenderwijs, of beter gezegd uitdagenderwijs, kan hiermee het taalkundig en redkundig ontleden worden aangeleerd. Wanneer de kinderen ouder worden, groeien de methoden mee (met kleur en lijn onderstrepen). Het principe van actief meedoen en zelf doen van het kind staat voorop. Ook de vraag: “waarom moeten we dit leren”, wordt uitgebreid besproken in de lessen, waarbij de kinderen begrip krijgen niet alleen voor het hoe, maar ook voor het waarom. Laatst vroeg een kind bijvoorbeeld waarom ze breuken moest leren. Ik heb toen samen met de leerling gezocht naar praktijkvoorbeelden van breuken in het dagelijks leven - zelfs hier op school en dan zie je dat er bij de leerling een lampje gaat branden en er begrip komt en dat de intrinsieke motivatie groeit.”

Foto's: Arnhemse Montessorischool (www.arnhemsemontessorischool.nl), Hans Dirksen

De Stichtingsacte van de Arnhemse Montessori school is getekend in 1937. Aanvankelijk vond de school onderdak in verschillende panden in de wijk. In de jaren '50 werd de eerste steen gelegd van het huidige schoolgebouw. De school is blijven groeien. De aanvankelijk 4 klaslokalen zijn aangevuld met wel 10 extra lokalen. De kleuters waar het in 1935 al mee was begonnen zaten nog lange tijd in een blokhut in het bos. Hier hadden ze alle ruimte om te ontdekken. In 1977 werd de blokhut te klein en werd naast de lagere school een nieuw gebouw met drie klaslokalen voor de kleuters geopend. Ook daarvan is inmiddels de hal vergroot en er nog een lokaal bijgekomen.

“DE GROOTSTE UITDAGING BLIJFT OM VAN IEDER KIND EEN MOOI, POSITIEF EN ALLOMRESPECTEREND MENS TE MAKEN OP ALLE NIVEAUS, ZOWEL INTELLECTUEEL, ALS CREATIEF, ALS SOCIAAL.”
(HANS DIRKSEN)

Meer weten & agenda

Tips

- De Nederlandse Montessori Vereniging heeft een nieuwe website, met een speciaal gedeelte voor ouders: montessori.nl. Hier lees je alles over het gedachtengoed van Maria Montessori, de verschillende fasen in het leven van een kind en informatie over wat Montessori onderwijs zo speciaal maakt.
- Enige tijd geleden draaide er een film over Maria Montessori in de Nederlandse bioscoop. Heb je deze gemist en zou je het nog een keer terug willen zien, dan kan dat via de website van Cineart: <https://collection.cineart.nl/nl/article/maria-montessori> (4,99 euro)

Agenda

- Op 18 november is de NMV themadag met de titel: "Laat de verbeelding spreken". De dag vindt plaats in Almere. Meer info vind je op: <https://montessori.nl/professionals/2024/06/05/themadag-laet-de-verbeelding-spreken>
- Op 12 maart 2025 vindt de volgende landelijke Montessoridag plaats. Hou de nieuwsbrief van je eigen school in de gaten!

VRAGEN EN IDEEEN

Vragen, tips en ideeën zijn altijd welkom.
Stuur een mailtje naar: ouders@montessori.nl